

mert ezen módon az illető családja halál esetén a III. csoportban biztosított segélyt kapná, tehát a család sem maradna a kenyérkereső elhunytával teljesen segély nélkül, míg a IV. csoportban biztosított segélyek a biztosított által kitűzött és elért idő elteltével, talán a szolgálatból való kilépés alkalmával némi támaszt nyújtanának.

Hogy azonban a túlhaladt életkoru alkalmazottak részére a baleseti segélyek is biztosíthatassanak, azok a III. és IV. vagy mindkét csoportba történt felvételükön felül évenként a rendkívüli tagok sorába is felveendőek volnának, feltéve, hogy az előirt munkásigazolvány birtokában vannak, amely igazolványokat az illetékes községi előljáróságok jogosítvák kiadni.

A felvételre nézve a többször idézett törvények akként rendelkeznek, hogy a jelentkezéseket az illetékes községi előljáróságok kötelesek elfogadni, melyek a felvételhez szükséges szabályszerű felvételi jegyzékekben felsorolandó adatok valódiságát is igazolni tartoznak.

Az elmondottak szerint tehát az erdőőri személyzetnek nyugellátási kérdése annyira, amennyire meg volna oldva, csak igénybe kell venni a törvénnyújtotta kedvezményeket az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztárba való belépés által.

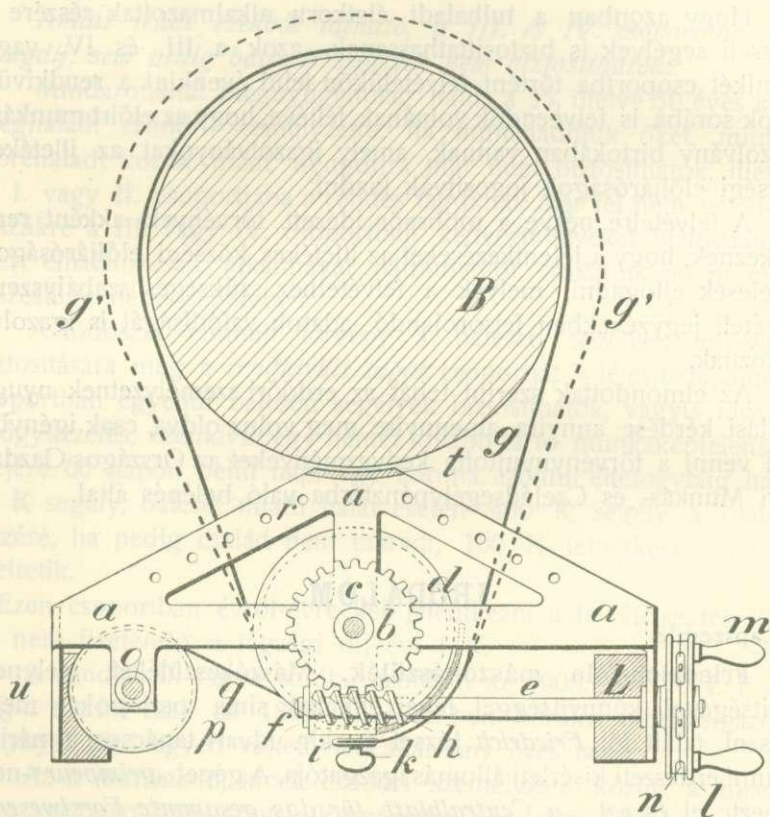
IRODALOM.

I. Lapszemle.

Friedrich-féle mászókészülék. Mászókészüléket, melynek segítségével könnyűséggel lehet élőfákat, sima oszlopokat megmászni, talált föl *Friedrich* József cs. kir. udvari tanácsos, a máriabrunni erdészeti kísérleti állomás igazgatója. A gépet „*grimpeur*”-nek nevezte el és azt „*a Centralblatt für das gesammte Forstwesen*” című folyóirat m. évi 11-ik füzetében behatóan leírta.

Eddig a fák megmászására főleg csak létrát alkalmaztak, melylyel ugyan 25 m magas fát is sikerült minden baj nélkül megmászni, de a létra szállításához s kezeléséhez igavonó állatokra és 4—5 emberre volt szükség, miért is az ilyen létra használata erdőben, különösen pedig meredekebb terepviszonyok mellett igen körülményes volt és sokba került.

Az eddig szerkesztett létrák tehát kevésbé felelnek meg a célnak s azok tökéletesítésével nem igen foglalkoztak, hihetőleg azért, mert az ilyen szerkezetek összeállítása körülményességgel járt, amennyiben a mászónak saját 70—100 kg-nyi súlyát kellett emelni s fenntartani, amellet a fakérgét is kimélni. A mászó élete sokszor veszélynek is volt kitéve.

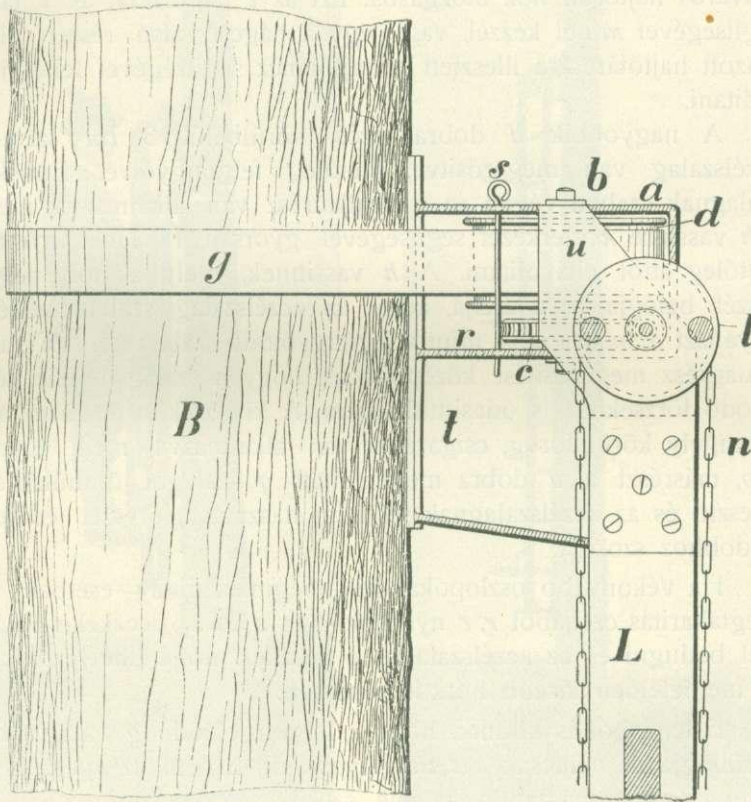

1. kép. Friedrich-féle mászó-készülék, felülnézet (1/4 t. n.).

Pedig az erdőgazdaságban s főleg az erdészeti kísérleteknél szükség van olyan szerkezetre, melylyel a fákat biztosan meg lehet mászni; így pl. az enyvgyűrűknek nagyobb magasságban való alkalmazásánál, törzseknek rovartojásoktól és hernyóktól való megtisztításánál, az erdei rovarok életének megfigyelésénél, továbbá

a felső átmérők megmérésénél, famagvak gyűjtésénél, erdővédelmi célokra pl. erdőtüzek felfedezésénél, főképpen pedig a törzseknek ágaktól s a galyaktól erdőtenyésztési célból való megtisztításánál.

A feltaláló készülékének e tekintetben nagy jövőt jósol, mert szerinte kísérletei azt látszanak igazolni, hogy az erdei háztartásban az elszáradt ágakon kívül a még *zöld* ágaknak idejekorán való

2. kép. Friedrich-féle mászó-készülék, oldalnézet.

levágása is haszonnal jár a faállományra. Ezt a munkát pedig a munkás a szóban lévő grimpeurnek elnevezett készülék alkalmazása mellett jobban és kényelmesebben végezheti, mintha létrán állva végezné.

A készülék nemcsak az erdőben, hanem sima vasoszlopok,

zászlórudak, vaslámpatartók, hajóárboczok megmászására, valamint épületállványok felállításánál igen czélszerűen használható.

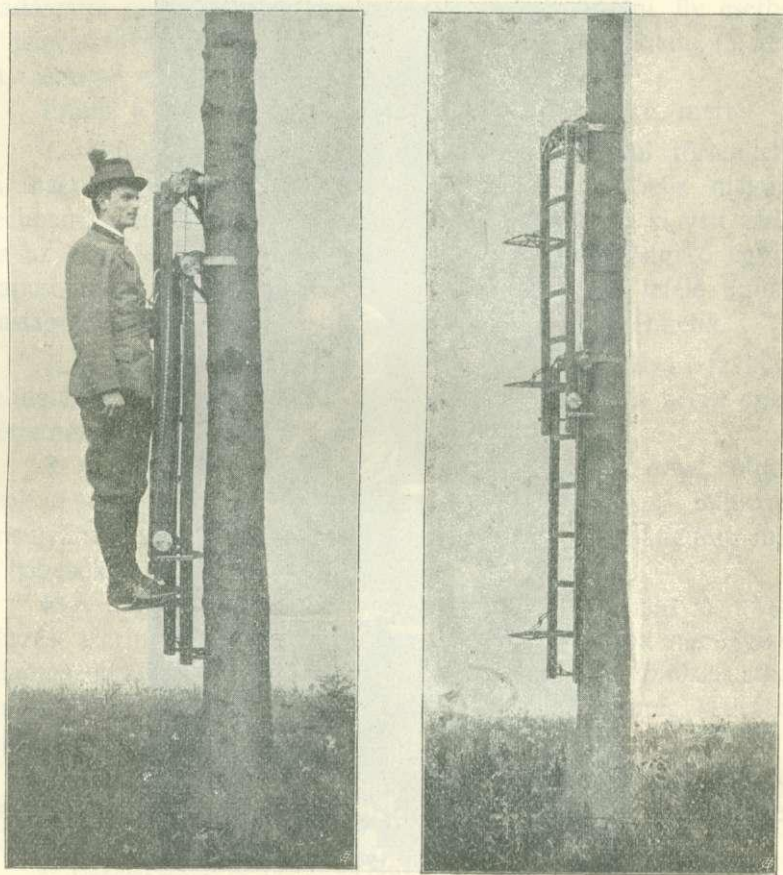
A készülék leírása: Két, többszörösen áttört aczéллеmez (1. és 2. kép *a*) két függélyes oldalfallal (*u* és *u'*) és egy sinnel *t* tokká egyesül, melyben *d* dob *b* tengelye mozog. A *b* forgótengelylyel szoros összeköttetésben van a *c* fogaskerék, melyet *e* csavaros hajtórud hoz mozgásba. Ezt az *e* hajtórudat az *l* tárcsa segítségével *m*-nél kézzel, vagy egy a hágsó alsó részén alkalmazott hajtótárcsára illesztett *n* hajtóláncz segítségével lehet megindítani.

A nagyobbik *d* dobra erős körülbelül 3 cm széles *g* aczélszalag van megerősítve, illetőleg felgöngyölve. Ennek a szalagnak szabad végén az *i* vasalkatrész van alkalmazva, melyet a *h* vassinre *k* szerkezet segítségével gyorsan rá lehet erősíteni, illetőleg attól eltávolítani. A *h* vassinnek, mely a dob negyed részét befogja, az a célja, hogy az aczélszalag szabad végének ugyanazt a hajlást adja, mint a legöngyölődő szalagrész. A *k* szabad szalagrész megerősítése középpontos, hogy a szalag felfelé vékonyodó törzsekhez is odasimulhasson. A kisebbik *p* dobban, mely *o* tengely körül forog, csigarugó van alkalmazva, mely egyrészt a *p*, másrészt a *d* dobra megerősített *q* szalagot önműködőleg kifeszíti és az aczélszalagnak fel nem használt *g* részét erősen a *d* dobhoz szorítja.

Ha vékonyabb oszlopokat kell megmászni, ily esetben időmegtakarítás céljából *r, r* nyílásokba az *s* és *s*₁ peczkeket (2. kép) kell bedugni és az aczélszalagot e peczkek mögé elhelyezni, hogy az megfelelően kisebb hurkot képezzen.

E leírásból is kitűnik, hogy a felgöngyölődő *g* szalag a *B* fát körülfogja és nemcsak a *t* függélyes sint, hanem az egész készüléket is a megmászandó fa felé szorítja; *s* így a készüléken a megállhatást biztosítja. Ha már most két ilyen készüléket egyszerre alkalmazunk, akkor a mászó az egyik készülék fokára állván, a másik készüléket a fa mentén fel vagy letolhatja és utóbbi készüléknek a fához történt megerősítése után most annak egyik fokára áll. Egy-egy készülék, illetőleg hágsó 1·5—2·5 m hosszú s azon a fokokon kívül hágóvasak vannak alkalmazva (4. kép). A két hágsót fogazott hajtó tárcsára göngyölt láncz köti össze. A készü-

lék működése abban nyilvánul, hogy a "mászó felváltva, majd az egyik, majd a másik hágcsón áll meg, miért is az egyik hágcsót mindig "hosszusága irányában el kell tolnia. Erre a célra henger-
rek 'szolgálnak, amelyekre fektetett erős zsinórok segítségével az

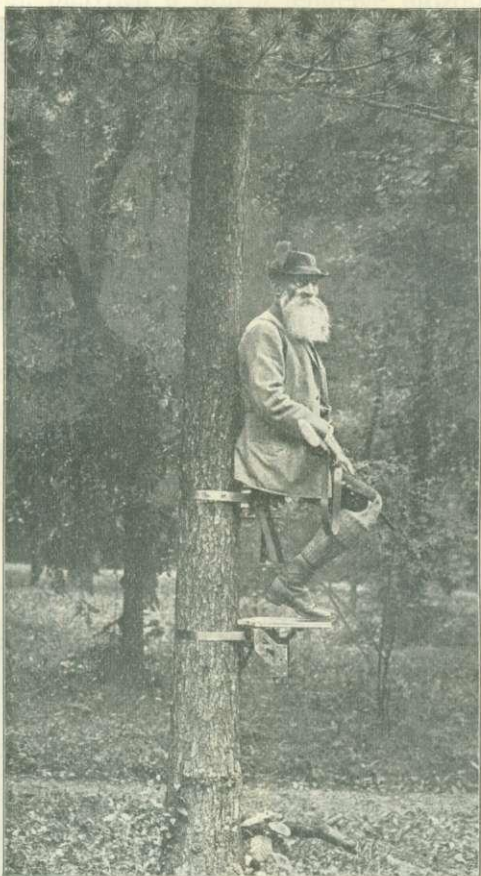

3. és 4. kép. A Friedrich-féle mászó-készülék alkalmazásában.

egyik hágcsóról a másik hágcsó felemelhető, vagy leereszthető. A mászó biztonságára szolgál egy a derékszíjra alkalmazandó erős horog, mely a létra egyes fokaiba bekapcsolható.

A mászó-készülék használata ezek után a 3. és 4-ik ábrából elég világosan kitűnik.

Ha közbe kisebb akadályok, rákdudorodások, kisebb ágcsomok stb. fordulnak elő, ilyen esetben a szalagokat megfelelően tágitani kell, hogy nagyobb hurok keletkezzen. Nagyobb akadályo-

5. kép. A Friedrich-féle mászó-kés-ülék vadászati czólokra átalakítva.

kat oly módon lehet leküzdeni, hogy az alsó hágcsót egészen az akadályig toljuk, itt megerősítjük, azután egyedül a felső hágcsót toljuk fel, elválasztva azt az alsótól az akadály fölé s itt megerősítve húzzuk utána a másik hágcsót, mely csak 7 *kg* súlyos (az egész készülék tehát 14 *kg*), úgy, hogy a mászónak nagyobb

erőt nem kell e műveletnél kifejteni. A leszállásnál az eljárás még gyorsabb.

Kisebb méretű fák és vékonyabb oszlopok megmászására még könnyebb és kisebb készülékek is szerkeszthetők. Ha a készüléket vadászatra magaslesnek (Hochsitz) akarjuk használni, ily esetben a hágsó fokát kényelmesebb ülődeszkává lehet átalakítani, (5. kép). A szerkezet ez esetben némileg eltérő.

Ennek a készüléknek a használata azért célszerű, mert:

1. segítségével a mászás teljesen veszélytelenül történhetik. A mászó egy horoggal a hágsófokokhoz kapcsolhatja magát s lezuhanása ki van zárva. A készülék leesése szintén ki van zárva, ha az kissé le is csuszik, az nem baj, mert a két hágsó egybekapcsolásának szerkezete miatt és azért, mert a fa lefelé mindig vastagodik, ez a csuszás csak igen kis darabon történhetik.

2. A készülék használata alkalmával a mászó sulya a fa külső felületének jó részére oszlik el anélkül, hogy a fa kérge megsértenék.

3. A készülék könnyű és mászás közben a mászónak mindig csak 7—8 kg-t vagyis csakis az egyik hágsót kell felhuznia, önsúlyának emelése pedig nem okoz nagyobb erőfeszítést, mint a hágsók megmászása.

4. A mászás maga igen könnyen történhetik, mert a mászó tetszés. szerint majd a hágsók fokán, majd azok némelyikén alkalmazott kiugráson (l. 3. és 4. ábra) állhat, utóbbin különösen akkor, ha nem kell felmászni, hanem állania. A lemászás még kevesebb fáradságot igényel.

5. A készülék bármily magasságban, bármily átmérőjű oszlopok és kupalaku fák megmászásánál használható, legyen ezek felülete akár sima, akár érdes.

6. Segítségével a fa magasabb és vékonyabb részei is megmászhatók anélkül, hogy ezek letörnének. A készülék igen könnyen szállítható vagy hordozható, mert sulya csekély.

7. Használható az erdőben akár egyes fáknak erdészeti vagy tudományos célokból történendő megmászásánál, akár vadászati célokra mint magas les. Erdőn kívül használható oszlopok, árbozok gyors megmászására akármilyen célból (festés, zászlóval való ellátás stb.).

Cserny Gy.

II. Könyvismertetés.

A fa konzerválása az építészetben, különös tekintettel a házigomba leküzdésére. Irta: Malenkovič Basilius. Kiadja A. Hartleben Wien és Leipzig 1907. Ára 8 K. „Die Holzkonservierung im Hochbaue, mit besonderer Rücksichtnahme auf die Bekämpfung des Hausschwammes.“

E könyv szerzője azon tanulmányai alapján, amelyeket a házigomba kérdéséről és az épületfa konzerválásáról írt, a német erdészeti, mezőgazdasági és katonai irodalomban több év óta ismeretes. Eddigi tanulmányait újabb megfigyelésekkel is kiegészítve, most a fenti című összefoglaló műben teszi közzé, mely az épületfa konzerválásának és a házigomba elleni védekezésnek elég kiterjedt kérdését minden főbb vonatkozásban felöleli és az e téren történt vizsgálatokról átnézetes tájékoztatást nyújt.

A mű három részre van osztva. Az első — általános — rész az egészséges fa chemiájával foglalkozik, ismertette a fa alkotó anyagait, azoknak reakcióit és meghatározási módjait s a micro-organizmusok által okozott különféle bomlási folyamatokat.

A második rész az épületfa felbomlásának okait tárgyalja. Itt mindenekelőtt a víz és a légbeliek farontó hatását írja le; azután a gombák és más élősködő növények, valamint az állatok által okozható felbomlás, illetőleg farontás beható tárgyalására tér át, miközben nemcsak a felbomlási jelenségeket, hanem azoknak előidézőit is ismerteti, különös sulyt helyezve a házi gombára, melynek — a mű címéből is érthetőleg — minden részében kiváló figyelmet szentel. E rész utolsó fejezetében a döntési időnek a fa jóságára gyakorolt befolyását, továbbá a fa jóságának illetőleg inficziált voltának és az infekció okozójának meghatározását is tárgyalja.

Utolsó részében a fa konzerválásával foglalkozik, a legújabb korig ismertette a konzerválás alkalmazottabb módjait és anyagait, valamint a konzerváló anyagok hatásának vizsgálatát és azokat az eljárásokat, amelyeknek segítségével az épületfa a romlását okozó tényezőktől megóvható.

A tartalom ezen rövid kivonatából láthatólag, a mű úgy pathologiai, mint erdőhasználati és fatechnologiai szempontból

egyaránt érdekes. Anyagát gyakorlati irányban, de tudományos alapon tárgyalja s a német és francia irodalomban ide vonatkozólag megjelent újabb művek és közlemények anyagának feldolgozásán kívül sok önálló észleletet és magyarázatot is tartalmaz, amelyekkel a fa tartósságának és konzerválásának több tekintetben még homályos kérdését éppen gyakorlati szempontból tisztább világításba helyezi. Az erdészetet közelebbről érdeklő részeiben vannak ugyan olyan magyarázatok is, amelyeket nem tekinthetünk bebizonyítottan helyeseknek, de ezek a mű értékét és használhatóságát lényegesen nem érintik. Azoknak a szaktársainknak tehát, akik az épületfa konzerválásáról és a házigomba elleni védekezésről a tudomány mai színvonalán álló átnézetes művet igényelnek, Malenkovič könyvét ajánlhatjuk. (—s)

Erdőzűgás. Képek az erdők világából. Irta: *Tanos Pál*. Budapest, 1906. Budapesti Hirlap Ujságvállalata. 8°, 298 old.

Oly könyv fekszik előttünk, amely a természet nagy kincsebányájából meríti tárgyait, az erdő, az állatvilág és vadászat kiapadhatatlan poezisét tárja elénk és ezzel már eleve rokonszenves előttünk. Már néhány oldal elolvasása után meggyőződhetünk arról, hogy az író nemcsak maga tudja átérezni a nagy természet bűbáját, hanem hivatott tolla révén az olvasót is magával ragadja abba a tiszta légkörbe, mely a természet öleről vett képeit, rajzait eltölti.

Tizenhat tárczaközleményt gyűjtött össze fenti czimen Tanos Pál ny. főerdész, aki ritka szépirodalmi tehetséggel megáldva, az erdőnek, a benne folyó életnek ezen a téren zengi dicséretét és ezzel azt a nagyközönség előtt a legmegfelelőbb módon teszi ismertté, kedveltté.

Hálásak lehetünk neki ezért, de hálásak azért a tiszta lelki élvezetért is, amelyet könyvének elolvasása nekünk, akik a természet és az erdő jelenségeit magunk is ismerjük és megfigyeljük, kétszeresen nyújt.

Ajánljuk a könyvet t. olvasóink figyelmébe.

III. A könyvpiacz új termékei.

Kazy József: A hegyvidéki gazdasági akció 1905. évi működésének ismertetése. A m. kir. földmivelésügyi miniszter kiadványa. Budapest, 1906. 8° 68 old. Ára 50 f.

Dr. Koós Mihály: A székelyföldi gazdasági akció 1905. évi működésének ismertetése. A m. kir. földmívelésügyi miniszter kiadványa. Budapest, 1906. 8° 62. Ára 60 f.

Kereskedelmünk és iparunk az 1905. évben. Kiadja a kereskedelmi és iparkamara. Budapest, 1906. 4° 294 old. Ára 4 K.

Dr. Jacobi A.: Grundriss der Zoologie für Forstleute. (Az erdészeti állattan alapvonalai.) Nagy 8° 263 old. Tübingen, Laupp H. kiadása. 441 ábra. Ára 9 K.

Malenkovic Basilius: Die Holzkonservierung im Hochbaue mit besonderer Rücksichtnahme auf die Bekämpfung des Hausschwammes. (A fának konserválása a magas építésnél, különös tekintettel a házi gomba ellen való védekezésre.) Wien és Leipzig, 1907. Hartleben kiadása. 8° 301 old. 39 ábra.

Mühlhausen: Die Entwicklung des Wegebaues in den königl. preuss. Staatsforsten. (Az utépités fejlődése a porosz kir. állami erdőkben.) Springer Gy. kiadása. Berlin, 1904. Ára 50 f.

Weiss Manó: Die wichtigeren Verwendungsarten des Buchenholzes Pakrac. Singer D. könyvnyomója, 1905. 8° 56 old. 8 ábra. Ára 3 K.

Svetlik Rudolf Joh.: Gesetze betreffend das Forstwesen nebst allen ergänzenden und erläuternden Verordnungen. Az ausztriai erdészeti törvények és rendeletek tára.) II-ik javított és bővített kiadás. 8° 915 old. Wien, Mauz-féle udv. könyvkiadóvállalat kiadása. Ára 8 K.

Michaelis: Die Betriebsregulierung in den preussischen Staatsforsten. (Üzemrendezés a porosz kir. állami erdőkben.) Nagy 8° 133 old. Neudamm, 1906. Neumann J. kiadása. Ára 6 K.

Kunze Miksa Frigyes dr.: Hilfstafern für Holzmassen-Aufnahmen. Fatömeg-táblák.) II-ik kiadás. 8° 33 old. Berlin, 1906. Parey P. kiadása. Ára 1 K 80 f.

Scheck A.: Die forstlichen Verhältnisse Kanadas. (Kanada erdészeti viszonyairól.) Nagy 8° 122 old. Berlin, 1906. Ára 2 K 40 f.

Ehlers Otto: Die Bedeutung der Weiden für die deutsche Viehzucht etc. Berlin, Parey P. Kiadása, 1906. 8° 29 old. Ára 80 f.

Jentsch F. dr.: Die Verhältnisse des deutschen Eichenschälwaldbetriebes. (A német cserkéreg-erdőüzem viszonyai.) Berlin és Frankfurt, 1906. Kampffmeyer kiadása. Nagy 8° 364 old. Ára 12 K.

Mathey A.: Traité d'exploitation commerciale des bois. (Az erdők kereskedelmi kihasználása.) Paris, Laveur L. kiadása. 8° 488 old. 377 ábra, 8 fénynyomat.

Janka G. dr.: Die Härte des Holzes. (A fa keménysége.) 8° 32 oldal. 7 ábrával. Wien, 1906. Frick Vilmos kiadása. Ára 1 K.

Martin H. dr.: Die Forsteinrichtung. (Ein Grundriss zu Vorlesungen und Leitfaden für Praktiker.) (Erdőrendezés. Vezérfonal előadások tartására és a gyakorlat részére.) II-ik, bővített kiadás. 8° 136 old. Berlin, Springer Gyula kiadása. Ára 3 K 12 f.

Paur Ödön: Mezőgazdasági problémáink. (A mezőgazdasági érdekképviselőt kérdéséhez.) 8° 81 old. Pátria kiadása. Ára 2 K.

Lotsy P. J.: Wissenschaftliche Ergebnisse des internat. botanischen Kongresses Wien, 1905. (A bécsi nemzetközi növénytanai nagygyűlés tárgyalásainak eredménye.) (Francia és angol nyelven is.) 3 lith. táblával, 1 térképpel, 58 ábrával. 4° 446 old. Fischer Gusztáv kiadása. Jena, 1906. Ára 24 K.

Briquet J.: Internationale Regeln der botanischen Nomenclatur. (A növénytan elnevezések nemzetközi szabályai.) (Német, francia és angol nyelven is.) 4° 99 old. Fischer Gusztáv kiadása. Jena, 1906. Ára 3 K.

KÜLÖNFÉLÉK.

A selmeczbányai főiskola tanári karának fizetésrendezési mozgalma. A selmeczbányai főiskola tanári kara előterjesztéssel fordult a pénzügyminiszterhez a tanári fizetésnek végleges, a budapesti kir. József-műegyetemmel egy szinten való rendezése iránt.

A kérelem lényege az, hogy a rendes tanárok a műegyetemhez hasonlóan a VI., a rendkívüli tanárok a VII. fizetési osztályba soroztassanak és a tanár minden 5 betöltött szolgálati év után összesen 5 ízben kapjon korpótléket és pedig a rendkívüli tanár 400—400 K-t, a rendes tanár 800—800 K-t. Ez a korpótlék tulajdonképpen nem új intézmény lenne, hanem egy néhány év előtt elvont jog visszaállítása.

Az előterjesztés meggyőzően érvel a tanárok kívánságainak jogossága mellett s így remélhetőleg sikerhez is fog vezetni, aminek nemcsak a tanári kar, hanem az általuk képviselt szakok szempontjából is csak örvendeni lehetne. T. i. csak ebben az esetben áll helyre némileg az egyensúly a gyakorlatban vezető állásokban lévő kiváló szakférfiak javadalmazása és a tanári kar javadalmazása között.

Az állam újabb erdővásárlása. A m. kir. kincstár az eperjesi g. kath. püspökség és g. kath. káptalan közös tulajdonát képező s a szepesófalusi járásban elterülő u. n. lednizi-uradalomnak a Dunajecz mentén elterülő 930 k. hold kiterjedésű részét (ebből mintegy 411 k. hold az erdő) a hozzátartozó ingatlanokkal együtt 350.000 koronáért az országos erdővásárlási alap terhére megvásárolta. A „vörös klastrom” nevű, műemléknek minősített, 1330. évben épült történelmi nevezetességű régi építmény, valamint a „Koronahegy” nevű fürdő is a megvásárolt birtokon van.